

Купчак Б.Ф. Предпринимательство: суть и условия осуществления

Рассмотрены основные направления научного осмысления предпринимательства, дана их оценка и собственная трактовка этой категории. Отображены черты предпринимательства и условия его функционирования и развития.

Ключевые слова: предпринимательство, черты и условия функционирования и развития предпринимательства.

Kupchak B.F. Enterprise: essence and terms of realization

Basic directions of scientific comprehension of enterprise are considered, their estimation and own interpretation of this category is given. The lines of enterprise and his operating and development condition are represented.

Keywords: enterprise, lines and operating and development of enterprise conditions.

УДК 330.101. *Доц. Г.А. Лех, канд. екон. наук – НЛТУ України, м. Львів;
викл. Н.М. Мозола – Львівський кооперативний коледж економіки і права*

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ СІМЕЙНОГО БІЗНЕСУ

Розглянуто роль і місце сільського зеленого туризму в розвитку національної економіки; перспективи розвитку малого туристичного бізнесу в сільській місцевості, проблеми вирішення зайнятості для міського та сільського населення. У світі сільський зелений туризм розглядається як альтернатива сільському господарству за величиною отриманих прибутків.

Сучасний стан економічного розвитку України ставить на порядок денний проблему пошуку нових форм господарювання, які значною мірою зможуть враховувати інтереси як виробників, так і споживачів продукції. Однією з таких форм є сімейний бізнес. Досвід розвинених країн переконує в необхідності розвитку малого сімейного бізнесу в Україні. Так, держави, які активно сприяють підприємництву, зростають і процвітають, а ті, що стримують його розвиток, – перебувають у стагнаційному становищі. У нашій державі сімейне господарювання не набуло бажаних масштабів розвитку через те, що їхня діяльність стримується певними чинниками: економічною кризою, нестабільністю податкової системи, низьким рівнем соціального захисту населення тощо.

Для української економіки розвиток сімейного бізнесу набуває виняткового значення. Саме ефективне підприємництво, що ґрунтується на приватній власності, є важливим джерелом економічного зростання. Сприяти цьому покликане конституційне закріплення підприємництва. "Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом", – зазначено у ст. 42 Конституції України [1, 15].

Особливий інтерес становить розвиток малого туристичного бізнесу в сільській місцевості, який набув значного поширення в Угорщині, Чехії, Польщі, Словаччині та Великобританії. Можливість задовольнити рекреаційні потреби населення, що мешкають в умовах урбанізованого середовища, в районах, де є високий ступінь забруднення, зумовило істотний інтерес до сільського зеленого туризму, як до однієї з альтернативних форм відпочинку.

Сільський зелений туризм є перспективним напрямком малого туристичного бізнесу, що ґрунтується на основі активного відпочинку в сільській місцевості. Різноманітність надання послуг сімейними господарствами, які

організують цей вид бізнесу, має широкий спектр: пізнавальний (знайомство з культурно-історичними, природними, етнографічними цінностями), розважальний (риболовля, полювання, збирання грибів, ягід і трав), оздоровчий (купання у водоймах, виконання фізичної роботи). Саме зміна вражень і постійний контакт з природою роблять сільський зелений туризм одним із найефективніших типів рекреаційної діяльності.

Існуюча зарубіжна економіка давно навчила міських і сільських мешканців будувати свої стосунки на основі взаємної вигоди. Таким чином, завдяки розвитку сільського туризму жителі міста отримали можливість за доступними цінами оздоровитись та відпочити, та сільські мешканці – можливість більш ефективно використати свій житловий фонд, реалізувати частину сільськогосподарської продукції на місці. Крім цього, економічна актуальність такого виду малого бізнесу в сільських районах полягає у можливості вирішити проблеми зайнятості, а для міського населення – розширити взаємозв'язки між містом та селом, конвергенції їх соціально-економічного розвитку.

Пріоритетність розвитку сільського зеленого туризму в Україні зумовлюється також нагальною потребою вирішення соціально-економічних проблем сучасного села. За роки незалежності України в сільській місцевості спостерігається зменшення населення, зростання безробіття, масова заробітчанська міграція. Станом на 1 жовтня 2010 р. чисельність населення України становила 45822,2 тис. мешканців. З початку року чисельність населення скоротилась на 140,7 тис. (-4,1 на 1000 осіб). За січень-вересень народилось 373,6 тис. дітей, померло 525,9 тис. осіб. Природне скорочення становило 152,3 тис. осіб. Міграційний приріст за цей період становив 11,5 тис. осіб. На 1 жовтня 2010 р. міське населення становило 31444,1 тис. (68,6 %), сільське 14378,1 тис. осіб (31,4 %) [2].

З другої половини XX ст. в Україні триває зменшення кількості сільських жителів та кількості сільських поселень. Так, за останні 40 років сільське населення України зменшилося більш як на 6 млн осіб. Головними причинами цього явища є міграція із сіл у міста та природне скорочення кількості населення. Найбільш інтенсивно зменшення кількості сільського населення триває у північно-східних регіонах країни. Відповідно змінюється і кількість сільських населених пунктів. За останні роки з адміністративної карти зникли майже 3 тис. поселень. Переважну частину населення цих сіл становлять особи пенсійного або працездатного передпенсійного віку. Такі поселення приречені на зникнення, а це спричинює втрату сільських традицій, які є коліскою національної культури.

Майже 60 % мешканців сільської місцевості перебувають за межею бідності [3]. За таких умов селянин змушений шукати інші сфери діяльності, які забезпечували б йому хоча б прожитковий мінімум. Розвиток сільського зеленого туризму може зупинити таку негативну тенденцію в українських селах, підвищити матеріальний добробут та частково вирішити проблеми зайнятості сільського населення. Отже, розглянута сфера туристичних послуг потребує державного регулювання і підтримки, зокрема і на регіональному рівні. Важливим аспектом туристичного продукту є можливість використання етнографічних особливостей території: ознайомлення з традиціями, національною кухнею, ремеслами, фольклором конкретних областей, а також

участю в етнографічних фестивалях. Звичайно, для цивілізованого відпочинку в селі необхідною умовою є і соціальна інфраструктура: музеї, виставки, медичні установи.

Так, на Прикарпатті є дев'ять курортних місцевостей, діє 38 санаторно-курортних закладів. Для курортної терапії використовуються кліматичне лікування, мінеральні ванни. Крім цього, Яремче розташоване в надзвичайно мальовничій улоговині між горами на березі Пруту, користується славою туристської столиці Карпат (має понад 40 туристсько-рекреаційних закладів). Ворохта відома як центр зимових видів спорту. На території Прикарпаття розроблено понад 20 туристичних маршрутів: гірських, водних, пішохідних, велосипедних, автобусних. Для любителів подорожувати гірськими місцинами найцікавішими з них є: гірські – на г. Говерла і г. Піп-Іван, по Чорногірському хребту (від озера Несамовите до озер Марічейка), по Горганах та інші; водні – по Дністровському каньйону і річках Білий і Чорний Черемош, Прут, Лімниця; пішохідні – по полонинах Карпат, до Манявського водоспаду; лижний – на г. Кукул та інші. – автомобільні та велосипедні маршрути, найвідомішим з яких є маршрут "Прикарпатське кільце". Існуюча база рекреаційних закладів усіх форм власності (119 одиниць на 12,5 тис. місць) дає змогу нараховувати лікувально-оздоровчі, туристичні, спортивні послуги, зокрема для іноземних туристів [3].

Аналогічно з анімаційною спрямованістю розвивається музейний комплекс трипільської культури у м. Ржищеві й с. Трипільля, що на Київщині, де турист поринає в атмосферу трипільської доби. З елементами обрядово-побутової анімаційності реалізується на території Національного природного парку "Гуцульщина" проект музею гуцульської культури просто неба. Цей музей уможливорює туристам відчуття органічне поєднання народної архітектури та живого гуцульського побуту, побачити відроджені гуцульські ремесла і промисли (різьбярство, кушнірство, писанкарство, мосяжництво, гончарство, килимарство, вишивка, бондарство). Подібні музеї "живої етнографії" можна організувати у будь-якій сільській місцевості, де обирається стратегічний довготривалий орієнтир на розвиток масового сільського зеленого туризму.

У світі сільський зелений туризм розглядається як альтернатива сільському господарству за величиною отриманих прибутків. До того ж, розвиток інфраструктури сільського туризму не потребує таких значних капіталовкладень, як інші види туризму, і може здійснюватися за рахунок коштів самих селян без додаткових інвестицій. Скорочення міграції з сіл до міст надасть змогу заощадити значні фінансові й матеріальні ресурси, адже за підрахунками експертів Європейського банку реконструкції та розвитку, облаштування в місті вихідця з сільської місцевості в 20 разів дорожче, ніж створення умов для його життя і роботи в селі [4].

Література

1. Конституція України. – К. : Українська правнича фундація, 1996. – 15 с.
2. Держкомстат України – Чисельність населення на 1 жовтня 2010 року.
3. Биркович В.І. Стратегічні пріоритети / В.І. Биркович // Науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2008. – № 1 (6). – С. 138-143.
4. Європейський банк реконструкції та розвитку. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ebrd.com/>.

Лех Г.А., Мозола Н.М. Перспективные направления семейного бизнеса

Рассмотрены роль и место сельского зеленого туризма в развитии национальной экономики; перспективы развития малого туристического бизнеса в сельской местности, проблемы решения занятости для городского и сельского населения. В мире сельский зеленый туризм рассматривается как альтернатива сельскому хозяйству по величине полученных прибылей.

Lech G.A., Mozola N.M. Prospective trends of family business

Considered in this paper are: the role and significance of countryside green tourism in the development of national economy; prospects for the development of small tourism business in the countryside; problems of solutions for employment for urban and rural population. In the world rural green tourism is examined as an alternative to agriculture after the size of the got incomes.

УДК 336.27 + 336.276] (447)

Аспір. М.М. Малерик¹ –
Львівський НУ ім. Івана Франка

**СТРУКТУРА БОРГОВОГО ПОРТФЕЛЯ ЗОВНІШНІХ
ЗАПОЗИЧЕНЬ УКРАЇНИ**

Розглянуто теоретичні основи формування боргового портфеля зовнішніх запозичень України і проаналізовано його структуру та особливості управління ним, а також запропоновано основні шляхи підвищення ефективності боргового менеджменту в нашій державі.

Ключові слова: державний зовнішній борг, борговий портфель держави, боргова політика, борговий менеджмент, боргова стратегія.

Вступ. Існування державного зовнішнього боргу зумовлює необхідність формування раціональної структури та ефективної системи управління борговим портфелем зовнішніх запозичень та обґрунтовує доцільність виконаного дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз структури боргового портфеля зовнішніх запозичень держави, особливості управління ним в Україні та визначення основних напрямів удосконалення боргової політики нашої держави. Відповідно до мети сформульовано такі завдання: дослідити теоретичні основи формування боргового портфеля зовнішніх запозичень держави; проаналізувати його структуру; запропонувати основні шляхи підвищення ефективності управління борговим портфелем. Об'єктом дослідження є борговий портфель держави. Предметом дослідження є механізм формування та реалізації стратегії управління борговим портфелем зовнішніх запозичень держави.

Результати. Сучасний стан розвитку економічних систем країн характеризується використанням державних запозичень для покриття дефіциту державного бюджету. За дотримання державою основних показників боргової безпеки та оптимальної структури боргового портфеля зовнішні запозичення є вагомим інструментом економічної політики держави. Але поряд з позитивними наслідками таких процесів, є низка і недоліків, пов'язаних насамперед із чутливістю фінансової системи до ризиків динамічного зов-

¹ Наук. керівник: доц. В.Й. Плиса, канд. екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка